

2011-06-22

Dnr 43-2011:616

Beslut för grundskola

efter tillsyn i Vikarbyns skola
i Rättviks kommun

2011-06-22

1 (13)

Dnr 43-2011:616

Rättviks kommun

795 80 Rättvik

barn.ungdom@rattvik.se

Rektor Rigmor Bewö-Lundblad

Vikarbyns skola

Rättviks kommun

795 80 Rättvik

rigmor.bewo-lundblad@rattvik.se

Tillsyn av Vikarbyns skola

Helhetsbedömning

Skolinspektionens tillsyn fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Granskningen avser inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolan. Istället har en bedömning gjorts av i vilken utsträckning skolan, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena.

Beskrivningarna och bedömningarna i detta beslut grundas på de dokument som Vikarbyns skola och Rättviks kommun skickat in, de verksamhetsredogörelser de lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten.

Av skolans egen statistik för år 2010 framgår att alla elever nådde målen i årskurs 5 i alla ämnen utom i matematik (96 procent) och i engelska (89 procent). Samma år nådde 71 procent av eleverna målen i årskurs 3 i ämnena svenska och matematik. Detta innebär att ytterligare åtgärder behöver vidtas så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen. Inte minst är det viktigt med tanke på att det inte alltid ges särskilt stöd i tillräcklig omfattning och att anpassningen av undervisningen till varje elevs behov kan utvecklas ytterligare.

2011-06-22

2 (13)

Dnr 43-2011:616

På Vikarbyns skola har vissa kunskapsresultat, t.ex. i ämnena slöjd och musik, resultaten i de nationella ämnesproven och elevernas läs- och skrivutveckling, utvärderats tillsammans med personalen. Resultaten i slutet av årskurs 5 har dock inte analyserats av rektorn och personalen i alla ämnen. Rektorn behöver således i högre grad se till att skolans resultat i samtliga ämnen sammanställs, utvärderas och analyseras och att dessa underlag används i arbetet för att bättre kunna säkerställa att alla elever ges möjligheter att nå målen.

I en del årskurser och ämnen är lärarna osäkra på hur de ska bedöma elevernas kunskapsutveckling mot de nationella målen. Denna osäkerhet i bedömningarna avspeglas också i elevernas skriftliga omdömen där elevernas kunskapsutveckling inte beskrivs tydligt mot de nationella målen, utan snarare beskriver områden eleverna arbetat med.

Rektorn tar ansvar för att t.ex. initiera diskussioner kring värdegrundsarbetet. All personal på skolan bekräftar den bilden. Samtlig intervjuad personal uppger att skolans trygghetsteam fungerar väl, att personalen har ett gemensamt förhållningssätt gentemot eleverna och åtgärder omedelbart vidtas om någon inte följer de regler som finns.

Den pedagogiska ledningen och kvalitetsarbetet behöver dock utvecklas kring de områden som identifierats i tillsynen. Det gäller t.ex. kring anpassningen av undervisningen efter elevernas behov och kring bedömningen av elevernas kunskapsutveckling.

Skolinspektionen har i tillsynen av Vikarbyns skola identifierat följande brister som ska åtgärdas:

- Alla elever ges inte möjlighet att nå lägst målen att uppnå i samtliga ämnen. (Lpo 94, 2.2 Kunskaper, Mål att uppnå i grundskolan samt kursplanerna).
- Rektorn har inte vidtagit tillräckliga åtgärder för att se till att lärarna har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver (2 kap. 3 § 1985 års skollag).
- De individuella utvecklingsplanerna uppfyller inte grundskoleförordningens krav (7 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Rektorn ser inte i tillräcklig utsträckning till att lärarna vid bedömning utgår från de nationella målen i kursplanerna (2 kap. 6 § grundskoleförordningen).

2011-06-22

3 (13)

Dnr 43-2011:616

- Rektorn tar inte i tillräckligt hög grad ansvar för att skolans resultat utvärderas regelbundet och att detta underlag används för att nå de nationella målen (2 kap. 2 § 1985 års skollag, Lpo 94, 1 Den enskilda skolans utveckling, 2.8 Rektors ansvar).
- Rektorn omprövar inte i tillräcklig grad de särskilda stödinsatser som ges (5 kap. 1 § grundskoleförordningen, Lpo 94, 1 Den enskilda skolans utveckling, Lpo 94, 2.8 Rektors ansvar).
- Rektorn och lärarna klargör inte mål och krav för föräldrarna och elever i tillräcklig omfattning (Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter).
- Undervisningen är inte tillräckligt väl anpassad till varje elevs förutsättningar och behov (Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2.2 Kunskaper).
- Elevernas inflytande över hur utbildningen utformas är inte tillräcklig och anpassas inte alltid efter deras ålder och mognad (4 kap. 2 § 1985 års skollag, Lpo 94, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, Riktlinjer).
- Skolans årliga plan mot kränkande behandling uppfyller inte kraven i skollagen (14 a kap. 8 § 1985 års skollag).
- Åtgärdsprogrammen uppfyller inte grundskoleförordningens krav (5 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Skolan har inte säkerställt att särskilt stöd ges i tillräcklig omfattning till elever som har svårigheter i skolarbetet (1 kap. 2 § och 4 kap. 1 § skollagen, 5 kap. grundskoleförordningen).
- Skolan erbjuder inte studiehundledning på modersmålet till de elever som behöver det (5 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Rektor fattar inte beslut enligt bestämmelserna (5 kap. 10 § grundskoleförordningen).

Bedömningarna redovisas i bilaga 2.

2011-06-22

4 (13)

Dnr 43-2011:616

Rektor och Rättviks kommun har ansvar för att Vikarbyns skola snarast vidtar åtgärder för att rätta till bristerna.

Redovisning ska lämnas till Skolinspektionen senast 3 månader från den dag beslutet för Rättviks kommun meddelas. Skolinspektionen kommer då att följa upp beslutet.

Skolinspektionen kan komma att tidigare än angivet datum begära att få ta del av arbetet med att åtgärda bristerna.

Beslutet är fattat utifrån de bestämmelser som gällde vid beslutstillfället. Uppföljningen av detta beslut kommer dock att ske efter de skolförfattningar som börjar gälla den 1 juli 2011. Vid bedömningen av vidtagna åtgärder kommer därför hänsyn tas till hur författningarna eventuellt har ändrats.

På Skolinspektionens vägnar

Fredrik Sjöberg
Utredare/Beslutsfattare

Mats Peterson
Undervisningsråd/Föredragande

Bilagor:

Bilaga 1	Allmänt om tillsynen.
Bilaga 2	Tillsynsprotokoll och bedömningar för Vikarbyns skola

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför tillsyn i Rättviks kommun under våren 2011. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolor i kommunen.

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. Skolbeslutet kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Ansvariga för tillsynen var undervisningsråden Mats Peterson och Sigbritt Gålnander.

När tillsynen har genomförts i hela kommunen sammanställs iakttagelser och bedömningar som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen i ett beslut (slutligt beslut). Skolbesluten från samtliga skolor i kommunen fogas då till det beslutet som bilagor. Skolinspektionen kommer att följa upp vilka åtgärder som vidtagits i anledning av påtalade brister senast tre månader efter att kommunbeslutet meddelades.

Tillsynen inriktas mot fyra huvudområden: måluppfyllelse och resultat, pedagogisk ledning och utveckling av skolan, skolans lärandemiljö samt enskild elevs rätt. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet.

Den nya skollagen trädde i kraft den 1 augusti 2010, men 1985 års skollag ska fortsätta att tillämpas fram till den 1 juli 2011. Det innebär att 1985 års skollag är utgångspunkten för Skolinspektionens tillsyn och granskning fram tills dess.

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och Vikarbyns skola, dels den information som samlats in under besöket. I Vikarbyns skola intervjuades rektorn, lärare, annan personal och elever.

Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten. Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).

Beskrivning av Vikarbyns skola

Vikarbyns centralskola är beläget ca sju kilometer utanför Rättvik. Skolan består av förskoleklass (F) och grundskola årskurs 1-5 och leds av en rektor. På skolan finns 145 elever. Klasserna på skolan är indelade i två arbetslag, F - årskurs 2 och årskurs 3 - 5. Förskoleklassen och årskurserna 1-3 är åldershomogena medan årskurserna 4-5 är åldersblandade.

Det finns två arbetslag, ett för F-årskurs 2 och ett för årskurs 3-5. Det finns en ledningsgrupp på skolan bestående av rektorn, en fritidspedagog, en förskollärare, en lärare och en skolassistent. På skolan finns ett fritidshem. Kommunens ansvarstagande för skolbarnsomsorgen beskrivs dock i separat rapport.

Tabell 1. Antal elever på skolan

Vikarbyns skola	Antal elever
Förskoleklass	22
Grundskola	123

Källa: Skolans uppgift maj 2011

Besöksdatum var 2011-05-23.

Tillsynsprotokoll för Vikarbyns skola

Bedömningspunkten är markerad när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs.

	Bedömning
1 Måluppfyllelse och resultat	
1.1 Kunskaper	X
2 Pedagogisk ledning och utveckling av skolan	
2.1 Fokus på skolans uppdrag	X
2.2 Lärarnas bedömning och utvärdering	X
2.3 Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering	X
3 Skolans lärandemiljö	
3.1 Fokus på lärande	X
3.2 Tillit till elevens förmåga	
3.3 Trygghet och studiero	X
4 Enskild elevs rätt	
4.1 Bedömning (och betyg)	
4.2 Undervisningstid och val	
4.3 Särskilt stöd	X
4.4 Studie- och yrkesvägledning	
4.5 Avgifter	
4.6 Rektorns beslutsfattande	X

Måluppfyllelse och resultat

Kunskaper

Bedömning

Alla elever ges inte möjlighet att nå lägst målen att uppnå i samtliga ämnen.

Författningsstöd

Lpo 94, 2.2 Kunskaper, Mål att uppnå i grundskolan
Kursplanerna

Motivering

Enligt skolans sammanställning för år 2010 nådde alla elever målen i slutet av årskurs 5 förutom när det gäller engelska och matematik där 89, respektive 96 procent nådde målen. I årskurs 3 varierar måluppfyllelsen enligt skolan mellan 71 och 100 procent i de ämnen eleverna får undervisning i.

Enligt den nationella statistiken för år 2010 når mellan 82 och 100 procent av eleverna målen i de nationella ämnesproven i svenska, matematik och engelska i årskurs 5. I 12 av de totalt 13 proven är resultaten bättre än det genomsnittliga resultatet i riket. Av skolans sammanställning av resultaten i de nationella ämnesproven i årskurs 3 i svenska och matematik framgår att 71 procent av eleverna nå målen.

Rektorn uppger att år 2011 kommer de flesta elever i årskurs 5 nå målen för utbildningen.

Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Fokus på skolans uppdrag

Bedömning

Rektorn har inte vidtagit tillräckliga åtgärder för att tillse att lärarna har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Författningsstöd

2 kap. 3 § 1985 års skollag

Motivering

Undervisningen vid årskurs 1-3 är organiserad så att varje klass undervisas av en klasslärare. Detta innebär att respektive klasslärare ansvarar för att undervisa i alla ämnen även om man som lärare enbart har utbildning för att undervisa i exempelvis svenska och samhällskunskap. Detta medför sammantaget att det finns många lärare som i stor utsträckning undervisar i ämnen/årskurser där de saknar utbildning.

Rektorn uppger att i princip alla som undervisar har lärarutbildning, men att det är svårt att organisera undervisningen så att alla lärare huvudsakligen undervisar i de ämnen de har utbildning för. Hon uppger vidare att det är viktigt att tänka på kontinuiteten för barnen så att de inte undervisas av för många lärare.

Lärarnas bedömning och utvärdering

Bedömning

De individuella utvecklingsplanerna uppfyller inte grundskoleförordningens krav.

Författningsstöd

7 kap. 2 § grundskoleförordningen

Motivering

Skolinspektionen har tagit del av ett urval av individuella utvecklingsplaner (IUP). Utvecklingsplanerna innehåller inte skriftliga omdömen för alla ämnen som eleven får undervisning i. De skriftliga omdömena som finns och som Skolinspektionen tagit del av ger inte information om vilka kunskapsmål eleven nått utan beskriver snarare vilka moment eleven och klassen arbetat med under året.

De individuella utvecklingsplanerna är vidare tänkta att sammanfatta vad skolan anser att eleven behöver utveckla för att nå målen och utvecklas så långt som möjligt. I de individuella utvecklingsplaner Skolinspektionen tagit del av framgår inte vilka insatser som behövs från skolans sida för att eleven ska ges möjlighet att utvecklas i enlighet med sin individuella utvecklingsplan. Målen för eleverna är i begränsad omfattning relaterade till de nationella målen.

Bedömning

Rektorn ser inte i tillräcklig utsträckning till att lärarna vid bedömning utgår från de nationella målen i kursplanerna.

Författningsstöd

2 kap. 6 § grundskoleförordningen

Motivering

I intervjuer med lärarna framkommer att de bedömer elevernas kunskapsutveckling utifrån de nationella målen i kursplanerna och att de arbetar med bedömningsmatriser som lärarna i kommunen gemensamt tagit fram. För de olika årskurserna före årskurs 5 uppger lärarna att de saknar konkreta mål med målkriterier att bedöma mot i de natur- och samhällsorienterande ämnena. Lärarna uppger att det blir svårt att bedöma hur långt eleverna nått i sin kunskapsutveckling i dessa ämnen.

Skolan har på eget initiativ arbetat med pedagogiska planeringar där mål konkretiseras i förhållande till de nationella målen. Arbetet med lokala pedagogiska planeringar behöver enligt både rektorn och intervjuade lärare dock utvecklas ytterligare i vissa ämnen för att kunna utgöra underlag för bedömning av den enskilde elevens kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen.

Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering

Bedömning

Rektorn tar inte i tillräckligt hög grad ansvar för att skolans resultat utvärderas regelbundet och att detta underlag används för att nå de nationella målen

Författningsstöd

2 kap. 2 § 1985 års skollag

Lpo 94, 1 Den enskilda skolans utveckling, 2.8 Rektors ansvar

Motivering

Skolan analyserar t.ex. resultaten från nationella ämnesprov och analys sker också när det gäller elevernas läs- och skrivutveckling. Detta har bl.a. lett till en satsning på ämnet matematik. Av intervjuerna med rektorn och lärarna framgår emellertid att skolan inte på en övergripande nivå mer systematiskt har utvärderat och analyserat de samlade kunskapsresultaten.

Skolinspektionen vill göra rektorn och kommunen uppmärksam på att en redovisning av kunskapsresultaten för årskurs 5 kommer att begäras in i samband med uppföljningen.

Bedömning

Rektorn omprövar inte i tillräcklig grad de särskilda stödinsatser som ges.

Författningsstöd

5 kap. 1 § grundskoleförordningen

Lpo 94 1 Den enskilda skolans utveckling

Lpo 94 2.8 Rektors ansvar

Motivering

Enligt intervjuer med personal har elevhälsoteamet fungerat bra på senare tid. Det görs och har gjorts läs- och skrivutredningar, men trots det finns det elever i årskurs 4 och 5 som arbetar mot mål i årskurs 3. Rektorn uppger att det finns elever på skolan där det är tveksamt om rätt stöd satts in, trots att centrala elevhälsoteamet utrett eleven. Vid vissa tillfällen skulle rektorn vilja gå vidare med andra utredningar men har inte gjort det. Rektorn omprövar således inte alla de stödinsatser som sätts in.

Skolans lärandemiljö

Fokus på lärande

Bedömning

Rektorn och lärarna klargör inte mål och krav för elever i tillräcklig omfattning.

Författningsstöd

Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter

Motivering

Eleverna i årskurs 5 uppger att de känner till vad de ska arbeta med i de olika ämnena men att det varierar i vilken mån de får reda på målen för ämnena. I de natur- och samhällsorienterande ämnena tycker eleverna att de i större utsträckning får reda på målen än i andra ämnen. Lärarna bekräftar detta i intervjun men menar att det är svårare att presentera målen i andra årskurser än årskurs 5 eftersom målen inte tydligt är konkretiserade i alla ämnen och årskurser. Eleverna i årskurs 3 uppger att de vet vad de ska arbeta med men känner inte igen att de fått reda på målen i de olika ämnena.

Bedömning

Undervisningen är inte tillräckligt väl anpassad till varje elevs förutsättningar och behov.

Författningsstöd

Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning
2.2 Kunskaper

Motivering

Lärarna uppger vid intervjuer att de försöker att anpassa undervisningen både till de elever som behöver mer stimulans och till de elever som behöver stöd i undervisningen. Rektorn och lärarna uppger att de bl.a. genom tekniska hjälpmedel kan anpassa undervisningen till många elevers behov, främst i vissa ämnen. Trots det anser de att anpassningen mer sker till grupper än till elever och att det är svårt att stimulera de elever som nått längst. Även eleverna beskriver att stimulansen i undervisningen för de elever som nått längst i sin kunskapsutveckling ibland brister eftersom de uppfattar att de inte får tillräckliga utmaningar.

Bedömning

Elevernas inflytande över hur utbildningen utformas är inte tillräcklig och anpassas inte alltid efter deras ålder och mognad.

Författningsstöd

4 kap. 2 § 1985 års skollag
Lpo 94, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, Riktlinjer

Motivering

Eleverna uppger i intervjuer att deras möjlighet till inflytande över undervisningen och sitt eget lärande är begränsat. Eleverna i de olika årskurserna har svårt att ge andra exempel på inflytande än att de får välja mellan olika förutbestämda arbetsuppgifter eller i vilken ordning olika arbetsuppgifter ska genomföras. Det ges på skolan utrymme för eleverna att bestämma vad de vill göra om de hunnit klart med en uppgift snabbare än övriga elever. Eleverna upplever att lärarna planerar det mesta av undervisningen själva och att eleverna sällan får möjlighet att ha synpunkter på undervisningens innehåll och planering.

Lärarna menar att de strävar efter att ge eleverna inflytande. De uppger dock att det var länge sedan de diskuterade vad elevinflytande innebär.

Även rektorn uppger att elevinflytandet behöver utvecklas eftersom hon uppger att det varierar beroende på ämnen och lärare.

Trygghet och studiero

Bedömning

Skolans årliga plan mot kränkande behandling uppfyller inte kraven i skollagen.

Författningsstöd

14 a kap. 8 § 1985 års skollag

Motivering

Skolan har en likabehandlingsplan som också fungerar som plan mot kränkande behandling. Planen saknar en beskrivning av vilka konkreta åtgärder skolan planerar att genomföra under det kommande året. Det som redovisas i planen har mer karaktären av resultat av genomförda åtgärder än framåtsyftande sådana. Planen är gemensam med fritidshemmets och det går inte att utskilja vad som är specifikt för respektive verksamhet.

Enskild elevs rätt

Särskilt stöd

Bedömning

Åtgärdsprogrammen uppfyller inte grundskoleförordningens krav.

Författningsstöd

5 kap. 1 § grundskoleförordningen

Motivering

I samband med tillsynen har Skolinspektionen granskat exempel på åtgärdsprogram. Det varierar mellan åtgärdsprogrammen hur pass väl de beskriver skolans insatser i förhållande till de nationella målen. Av åtgärdsprogrammen framgår inte hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Bedömning

Skolan har inte säkerställt att särskilt stöd ges i tillräcklig omfattning till elever som har svårigheter i skolarbetet

Författningsstöd

1 kap. 2 § skollagen

4 kap. 1 § skollagen

5 kap. grundskoleförordningen

Motivering

Av intervjuerna med lärarna och med rektorn framgår att skolan satsat mycket resurser på en klass där det finns stora behov av särskilt stöd. Enligt några lärare innebär det att det särskilda stödet till andra elever inte blir tillräckligt omfattande. Även rektorn uppger att mer stöd troligen skulle behöva ges till vissa elever.

Både rektorn och lärarna känner sig vid vissa tillfällen, när eleverna fått en diagnos från kommunens centrala elevhälsa, utlämnade till sig själva när det gäller att utforma stödet till eleverna.

Bedömning

Skolan erbjuder inte studiehandledning på modersmål till de elever som behöver det

Författningsstöd

5 kap. 2 § grundskoleförordningen

Motivering

Av intervjuerna med rektorn och lärare framkommer att det finns elever i behov av studiehandledning på elevens modersmål. Något sådant stöd ges dock inte.

Rektorns beslutfattande

Bedömning

Rektorn fattar inte beslut enligt bestämmelserna.

Författningsstöd

5 kap. 10 § grundskoleförordningen

Motivering

Rektorn har fattat beslut om anpassad studiegång. Av ett beslut om anpassad studiegång ska det framgå på vilket sätt undervisningen har anpassats. Bland annat måste det framgå vilka ämnen som påverkas och i vilken utsträckning. Detta framgår inte av det beslut Skolinspektionen tagit del av.